

تقابل و مقایسه وبلاگ نویسی با عضویت در شبکه های اجتماعی

سید نیما میربابائی

اگر اطلاع رسانی و مطرح کردن خود و عقاید فردی را بزرگترین انگیزه های حضور در شبکه های اجتماعی و همچنین وبلاگ نویسی فرض کنیم، اما از منظر رده مخاطبین، برد رسانه ای، ارزش محتوایی، تابعیت از قالب و از همه مهمتر شخصیت و هدف فرد وبلاگ نویس یا عضو یک شبکه اجتماعی، در گستره فضای وب در دو حوزه بیان شده، بسیار متفاوت است. با گسترش روز افزون کاربران اینترنتی، رسانه های دیداری، نوشتاری و شنیداری یا به عنوان انتخاب جایگزین و یا بعضا به صورت مهاجرت، به فضای وب وارد شده اند و دیگر کمتر رسانه تصویری، صوتی و روزنامه و نشریه ای را میتوان یافت که در دنیای سایبر حضور نداشته باشد. نویسندگان و خالقان آثار رسانه های سنتی نیز با این ابزار مدرن و به صورت شخصیت حقیقی خود وارد کار شده اند و بدین گونه است که سایتهای شخصی و متعاقب آن وبلاگها، روز به روز توسعه یافته و بر شمار آنها افزوده شده است. نیاز به طرح عقاید به گونه سایبری، از دو نقطه و با دو رویکرد در دنیای مجازی پاسخ یافت: سرویس دهندگان تولید وبلاگهای شخصی و سایتهای ایجاد شبکه های اجتماعی. طبعا هریک از دو دسته ذکر شده نیز مخاطبین، طرفداران و اعضای مرتبط با خود را نیز در حداقل زمان جذب کرد. در این متن بخشی از تفاوتها و بعضا تقابل های این دو مقوله، چه از منظر قالب و چه از بعد محتوا را بررسی میکنیم. این مطلب را نیز فرض میگذاریم که تفاوتهای طرح شده و مباحث عنوان شده، مطلق نیست و در هر مورد استثناء و موارد معدود نقض نیز وجود دارد.

نیاز به حضور: برای درک دلیل حضور در فضای سایبر باید تعریفی مشخص از نیاز را در نظر داشته باشیم. اگر واژه "نیاز" به این مفهوم باشد که هر آنچه مشهود یا نامشهود، شناخته شده یا ناشناخته، مفید یا مضر، مادی یا معنوی، عاقلانه یا آمرانه و ... مورد توجه قرار گیرد و در شرایط داد و ستد باشد، در آنصورت زندگی با دنیای اینترنت در دنیای ما نیازی است غیر قابل انکار. حضور در عصر اطلاعات این ضرورت را ایجاب میکند که با فضای سایبر در تماس باشیم. پارادایم امروزی ما برای استفاده از اینترنت از مرزهای نیازهای کاری و اطلاعاتی گذشته است. تفریح و تفنن و در پاره ای از موارد اعتیاد یا در مواقعی حتی جایگزینی اینترنت با نیازهای عاطفی و خانوادگی، امروزه جای خود را به جستجوی نیاز اطلاعاتی داده است و در این گستره اجتناب از این ارتباط مقدور و ممکن نمینماید. در این رهگذر تعریف نیاز و جستجوی پاسخ صریح و برآورده سازی کم هزینه و کم خطر آن میتواند مد نظر قرار گیرد.

سرویس های مطرح شده : تبادل اطلاعات نوشتاری، دیداری و شنیداری روند رو به رشدی داشته و در این مسیر دچار بلوغ و تغییر رویکردی نیز شده است. در ابتدا برای ایجاد بستر و مکانی معین در دنیای اینترنت لازم بود تا با کمک برنامه نویسان یا داشتن مهارت و دانش این علم، سایتهای ایستا و در ادامه آن پویا ایجاد شود. مدیریت محتوا و قالب آن دشوار و نیازمند زمان و صرف هزینه های مرتبط بود. با گسترش و توسعه نیاز به اشتراک گذاری اطلاعاتی و استفاده ابزاری از فضای اینترنت به عنوان رسانه، سرویس دهندگان مختلف برای دامنه کاربران عادی، اقدام به طراحی سایتهای و ابزارهایی نمودند که ضمن برآورده سازی نیازهای اولیه ای همانند صندوق پستی، مبادله پیام، فضای میزبانی محدود و غیره، امکان به اشتراک گذاری اطلاعات مورد نظر را داشته و همچنین از اطلاعات دیگران نیز بهره برداری گردد. این نیاز و سرویس مرتبط با آن نیز در طول زمان تکامل یافته و امروزه سرویس دهندگان ابزارها و سایتهای تبدالی اینترنتی با شیوه های مختلفی کاربران را جذب و سرویسها را ارائه میدهند که دو نمونه از سرویسهای تبدالی موجود عضویت در شبکه های اجتماعی و بسترهای ایجاد وبلاگ میباشد.

تفاوتهای ساختاری و رفتاری این دو سرویس :

- **تقابل قالب و محتوا :** هرچند امکانات ابزارهای موجود در وبلاگ نویسی محدود میباشد، اما این ابزارها به لحاظ قالب محدودیت کمتری را نیز به کاربران تحمیل میکنند. در حقیقت استفاده از این سایتهای به کاربر این اجازه را میدهند که محتوا را اولی بر قالب دانسته و صرفا گفتنی ها را بگوید. درسوی دیگر، عضویت در شبکه های اجتماعی کاربران را مقید به استفاده از قالبهای مشخص (و نه الزاما محدود) میکند و اشتراک گذاری مطالب و مفاهیم در آنها اغلب متاثر از الگوهای موجود است.
- **کاربرد و استفاده :** وبلاگ نویسی رویکرد نوشتاری داشته و غالبا نیازمند به تعمق و تعقیب دارد. مباحث در آن در حوزه های تخصصی تر طرح شده، وسعت زیادی ندارد لکن عمیق تر و با تمرکز بیشتر بر محتواست. شبکه های اجتماعی در مقوله های عام و عمومی تمرکز داشته ولیکن حوزه های متمرکز آن گرایشات بیشتری به انحصار و سوق به سمت غیر جمعی بودن دارد. به عبارت ساده تر: شبکه های اجتماعی در ابعاد عام، اقیانوسی هستند به عمق چند سانتی متر و وبلاگ ها سطح بسیار محدودی از یک دریا هستند و لیکن به عمق زیاد. عموما کاربرد های فنی- تخصصی، مجامع علمی، بحث های سیاسی و مذهبی، نقطه نظرات اجتماعی، مقالات، طرح مباحث کارشناسی و غیره بیشتر در قالب وبلاگ ها همه گیر شده و طرح میگردند و در برابر آن کمپین های سیاسی یا مذهبی، گروه های اجتماعی و مردمنهاد، تشکلهای حزبی و صنفی، دسته های اجتماعی، کسب و کارهای عمومی و غیره با عضویت در شبکه های اجتماعی، اقدام به طرح و عنوان مقاصد خود میکنند.
- **ضریب نفوذ و سطح مخاطبین :** شبکه های اجتماعی رویکرد عام دارند. به موضوعات متفاوتی میپردازند و انگیزه های عمومی را پوشش میدهند. با ورود به یک شبکه اجتماعی، از خرید و شناسائی محصولات جدید

در حوزه مایحتاج روزانه تا مشاهده آخرین تصاویر ویدئویی از جنگهای منطقه ای دنیا، همزمان و با سهولت در دسترس است. طبیعتاً که مخاطبین بسیار بیشتری دارد و این عضویت بشمار، مطالب آنرا نیز افزونتر میکند و بدین ترتیب به صورت حسابی و تصاعدی در آن اطلاعات ایجاد شده و در دسترس قرار میگیرد. در آنطرف، مخاطبین وبلاگها عموماً محدود لکن وفادارند. به صورت مکرر و مداوم وبلاگ مورد نظر خود را بررسی و موضوعات آنرا دنبال میکنند. اطلاعات نامرتب با موضوع و شخص نویسنده برایشان مهم نیست و صرفاً تمرکز بر محتوا و نقطه نظر نویسنده دارند.

• **امنیت اطلاعات:** فضای سایبر سرشار از مخاطرات است. این مخاطرات در حوزه های فنی و غیر فنی برای کاربران متصور است. تهدیدات و تحدیدات مختلف و متفاوت کاربران را احاطه کرده است. بارگذاری و اشتراک اطلاعات از محلهای به ظاهر نامشخص و توسط افراد به ظاهر نامعین، شاید در نگاه نخست ریسکی به حساب نیاید ولی امروزه همگان میدانند که این الفاظ "نامشخص" و "نامعین"، تصویری بیش نیست و هم مکان و هم فرد با ترفندهای متفاوت و در سطوح مختلف ترفندی، قابل ردیابی و شناسائی هستند. امروزه خوب میدانیم که با وجود تمامی ابزارهای حفاظتی و دفاعی که بر روی دستگاه خود داریم و با رعایت تمامی اصول و ضوابط سیاست امنیت اطلاعات که میدانیم، اتصال ما به شبکه جهانی اینترنت بالذاته قراردادن خود و اطلاعاتمان در معرض دید و کنترل دیگران است و رعایت استانداردها میتواند خطر را کاهش دهد لکن حذف آن ممکن نیست. چه زمانی که از یک سایت فراهم کننده سرویس وبلاگ استفاده میکنیم و چه آنگاه که در شبکه های اجتماعی عضو شده و اطلاعات را مبادله میکنیم، در معرض حملات هویتی و دستبردهای اطلاعاتی هستیم. انتخاب تامین کننده و سرویس دهنده معتبرتر و غیر وابسته تر میتواند این ریسک را تا حد بسیار بالائی کاهش دهد. هرچند که سایتهای معروف این دو صنعت در نهایت ممکن است در اختیار و تحت کنترل اطلاعاتی دولتهای متبوع خود یا از آن بدتر مقاصد سودجویانه تامین کنندگان منابع مالی خود باشند.

افق آینده: پیش بینی میگردد روند روزافزون ارائه ابزارهای مدرن و روزآمد در هر دو مقوله گسترش یابد لکن با توجه به ایجاد امکاناتی از هر دو سرویس در دیگری، به نظر میرسد در آینده ای نه چندان دور، سایتهای و سرویس دهندگان دو منظوره (و شاید چند منظوره) به گونه ای گسترش یابند که ضمن تامین نیاز هر دو منظر، تفاوتهای سنتی دو مقوله را حفظ نموده و کاربران را بسته به مقصود و جامعه هدفی که جستجو میکنند، هدایت نمایند. امروزه سایتهای مختلفی بوجود آمده اند که با محتوا، سعی در جذب کاربران بیشتر دارند اما آنچه به نظر میرسد در آینده جاذب استفاده کنندگان از این امکانات باشد، نه فقط محتوا که قالب آزادتر، تنوع نامحدود ساختارها، ابزارهای کارآمد و نتایج متنوع و نزدیک به مقصود کاربران باشد. برای مثال اگر در گذشته ای نه چندان دور تولید و وجود موتورهای جستجوی اطلاعات، ایده ای جدید و خلاقانه به نظر میرسید اما امروزه صرف عمل جستجو و ارائه پاسخهای بسیار زیاد جذاب نیست. آنچه امروز کاربران را به استفاده از موتور جستجویی ترغیب میکند، یافته های مرتبط با مقصود است

و جستجوی محتوا و حتی مفاهیم مرتبط اما محدود به مراتب مفیدتر و مورد توجه تر از حصول نتایج بیشمار اما دور از هدف است. در موضوع سرویسهای وبلاگ و شبکه های اجتماعی و سایتهای هیبرید و دوگانه آینده نیز، تمرکز به جای محتوا و تنوع کاربران یا اطلاعات، به سوی امکانات و ابزار منطبق با اهداف خواهد چرخید. در خاتمه اینکه هرگونه نیازی (بر اساس تعریفی که از نیاز در ابتدای این مبحث ارائه شده است)، زمانی میتواند پاسخ یابد که تامین کننده آن نیاز نیز، به مقاصد خود برسد. به بیان ساده تر اینکه ساده لوحانه خواهد بود اگر گمان کنیم ارائه این سرویسها که امروزه رایگان و جهان شمول است، به مقاصد صرفا انساندوستانه و بدور از منافع تجاری، سیاسی، عقیدتی و از همه مهمتر اطلاعاتی باشد. یادمان باشد که در تعریف نیاز به ازای هر "داد"، یک "ستد" پیش بینی شده است و باید در استفاده از سرویسهای موجود مخاطرات و مبادلات را دو سو به ارزیابی نمود.

تابستان ۱۳۹۰

